

KIMITOÖN

Skärgårdsprogram 2022–2030

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Kimitoöns kommun som skärgårdskommun.....	4
Mål för utvecklandet av skärgården.....	5
1. Fungerande basservice.....	6
2. Näringar och sysselsättning.....	9
3. Möjligheter till boende.....	11
4. Trafik- och datakommunikationsförbindelser.....	13

Inledning

Kimitoöns kommun ligger mitt i Skärgårdshavet. Kommunens skärgårdsdel består av ca 3 000 öar. Medräknas alla kobbar och skär uppgår antalet till ca 7 000. Av dessa är 23 året om bebodda öar utan fast vägförbindelse. Hela kommunens landareal är ca 687 km², medan vattenarealen är ca 2100 km². Kommunen är alltså en utpräglad skärgårdskommun med alla möjligheter och utmaningar som detta innebär. Befolkningen på de öar som saknar fast vägförbindelse består av ungefär 300 personer (2022), och siffran är på uppåtgående. Samtidigt har kommunen över 4 800 fritidsbostäder, majoriteten av dem i skärgården.

Kimitoöns kommuns skärgårdsprogram skall utgöra en grund för hur kommunen ska arbeta med skärgårdsutveckling. En av målsättningarna med skärgårdsprogrammet är att anlägga en helhetsbild över de frågor som har betydelse för skärgården. I skärgårdsprogrammet identifieras de frågor som kräver aktivt utvecklingsarbete för att trygga en levande skärgård med en tillräckligt stor fast bosatt befolkning, utkomstmöjligheter och fungerande kommunikationer.

Skärgårdsprogrammet utgår även från Kimitoöns kommuns strategi som godkänts av fullmäktige. Skärgårdsprogrammet beaktar, men begränsar sig inte till, de rättigheter och utvecklingsbehov som tas fram i lag om främjande av skärgårdens utveckling. Skärgårdsprogrammet tar även hänsyn till Skärgårdsdelegationens nationella program för utveckling av skärgårds- och vattenområdena 2020–2023. Tyngdpunkt i programmet ligger på sådant, som Kimitoöns kommun genom ett gott och målinriktat arbete kan åstadkomma på egenhand eller genom aktiv intressebevakning och samarbete.

Kimitoöns kommun som skärgårdskommun

Skärgårdsprogrammet skall medverka till en fokusering på skärgårdens villkor, behov och potential med stöd av kommunens vision och mission. Detta påverkar bland annat boende och lokalt näringsliv.

Kommunens strategi **Kimitoön – Saltstänk och livskraft** ska vara vägledande för hur kommunen ska utvecklas och vad det innebär för invånare utifrån följande:

- Gemenskapen är vår trumf
Nyckelord: Föreningar, tillsammans, tvåspråkighet
- Ett smart grepp
Nyckelord: inflyttning, tomter, boende, digitalisering, framtidens utbildning
- En aktiv partner
Nyckelord: intressebevakning, deltidsboende, infra, trafik, näringsliv

Kimitoöns skärgård är globalt sett en unik miljö med oersättliga miljö- och kulturvärden. Grunden för skärgårdens näringsliv utgörs av serviceproduktion med livskraftiga mikro- och medelstora företag som skapar arbetsplatser i skärgården.

Med hjälp av ett omfattande samarbete, fungerande kommunikationer och en betoning av skärgårdens attraktionskraft, strävar kommunen efter att utveckla skärgården och bevara den som ett livskraftigt bosättningsområde.

Befolkningsutvecklingen i Kimitoöns skärgård är försiktigt positiv. Antalet besökare i skärgården har vuxit kraftigt under början av 2020-talet. Skärgården är en attraktiv boendemiljö så länge som behövlig service och bra kommunikationer är verklighet. En del av visstidsborna flyttar i något livsskede till skärgården som fast bosatta.

Kimitoöns skärgård hör till landets mest betydande besöksområden och besöks av såväl inhemska som utländska besökare. Turismen beaktar principerna för en hållbar utveckling och har blivit en allt viktigare näring i skärgården som även genererar möjligheter för andra näringar.

Mål för utvecklandet av skärgården

Skärgårdsprogrammet fungerar som det strategiska styrdokumentet för kommunens långsiktiga arbete med skärgårdsutveckling fram till år 2030 och revideras kontinuerligt varje mandatperiod. Skärgårdsprogrammet lyfter fram de prioriterade utvecklingsområdena och tydliggör ansvar och tidsperspektiv för definierade åtgärder.

En del prioriterade områden och åtgärder förutsätter deltagande, förankring, engagemang samt samverkan av och med andra aktörer.

Kostnader skärgårdsprogrammet föranleder som kan hanteras inom ordinarie resurser kommer att behandlas i respektive budgetprocess. Kostnader utöver ordinarie resurser hanteras i ordinarie budgetprocess utifrån genomarbetade kostnadsberäkningar och underlag för investeringar.

Kimitoöns kommuns övergripande målsättningar för kommunens skärgårdsområde:

1. att proaktivt arbeta för en smidig tillgång till **fungerande basservice**, en grundförutsättning för att hålla skärgården levande.
2. att stöda förutsättningar för **tillväxt inom potentiella näringar och sysselsättning** och på så sätt bidra till en god självförsörjningsgrad av arbetsplatser i skärgården och därigenom förbättra möjligheten att bo och verka i skärgården.
3. att stöda **möjligheter till boende** genom att arbeta för ett ökat antal hyresbostäder. Dessa behövs för att möjliggöra en positiv flyttningsrörelse och bidra till att även unga personer har ekonomiska förutsättningar att flytta till området.
4. att aktivt arbeta för **goda trafikförbindelser** och väl **fungerande datakommunikationsförbindelser** i skärgården, och på så sätt stöda skärgårdsbornas delaktighet och möjligheter till likvärdiga levnads- och arbetsförutsättningar som övriga invånare i kommunen.

Kommunstyrelsen verkar för bibehållen skärgårdsstatus, och kommunen bör arbeta i enlighet med lagen om främjande av skärgårdens utveckling. Kimitoöns politiker och tjänstemän fungerar som intressebevakare av skärgårdens livsvillkor i linje med skärgårdsprogrammet samt lagen, och kommunens arbetsprocesser bör planeras så att de stöder programmets målsättningar.

Skärgårdsnämnden ska höras i samtliga skärgårdsfrågor.

I. Fungerande basservice

Kommunens uppgift är att organisera en stor del av basservicen på sitt område. Lagen om främjande av skärgårdens utveckling stipulerar att kommunen bör sörja för att skärgårdens bofasta befolkning har tillgång till basservice samt i skärgårdsförhållanden nödvändig specialservice till skäligen kostnad och på tidsmässigt skäligt avstånd.

Skärgårdens geografiska splittring, långa avstånd, svåra kommunikationsförhållanden och de många bebodda öarna med förhållandevis få bosatta gör det utmanande att organisera tjänsterna. Trots detta skall invånarna i skärgården garanteras lika behandling och lika möjligheter t.ex. beträffande utbildning. För att möjliggöra boende i och inflyttning till skärgården, får inskränkning av basservice inte ske utan att väl fungerande alternativa former för att erbjuda servicen skapas.

I skärgården innebär det att servicen ordnas på ett mindre befolkningsunderlag än på fastlandet. Även flerbranschkunnsighet, båttransporter och för sjukvårdens del en permanent helikopterjour är nödvändiga. Räddningsväsendets närvaro liksom sjöbevakningen är viktig. Det är angeläget att de besvärliga förhållandena tas i beaktande då kostnaderna per capita är större i skärgården än på fastlandet.

Den livsviktiga basservicen består dock av mycket mera än enkom den offentliga servicen. Tillgång till dagligvarubutik, en fungerande postgång med mera är av avgörande betydelse, och är saker som kommunen i sitt arbete och beslutsfattande bör främja i mån av möjlighet.

En fungerande räddningsverksamhet i skärgården ska säkerställas. Skärgården klassificeras som särskilt riskfylld, eftersom befolkningen mångdubblas på sommaren och det är svårt att få fram hjälp vid menföre. Också sjötrafiken i skärgården och närliggande vattenområden ökar för varje år. Snabb tillgång vid sjukdoms- och olycksfall.

Prioriterade åtgärder gällande fungerande basservice inom Kimitoöns kommuns skärgård:

- En lättillgänglig skola i skärgården är en grundförutsättning för att generera inflyttning och för att få barnfamiljer att hållas kvar i skärgården. Utvecklade undervisningsformer och undervisning av hög nivå i samtliga skolor som drar nytta av modern it-teknik och hög breddbandskapacitet.

Åtgärd: Möjliggöra pilotprojekt för fortsatt utveckling av undervisningen

Ansvar: Bildningsavdelningen

Beredning: Bildningsnämnden

- Äldreservice, socialservice och hälsovård bör erbjudas alla bofasta i skärgården oavsett boplatser. Av naturliga skäl kan alla valmöjligheter inte erbjudas, men basservicen bör ordnas på lika grunder som på fastlandet. Innovativa nya lösningar för att erbjuda tjänster bör övervägas.
Åtgärd: Aktiv intressebevakning och informationsflöde till politiker, beslutsfattare och invånare
Ansvar: Utvecklingsavdelningen
Beredning: Skärgårdsnämnden
- Tillgången till småbarnspedagogik bör erbjudas samtliga bofasta i skärgården oavsett boplatser. Proaktivt arbeta för innovativa nya lösningar för att erbjuda tjänster.
Åtgärd: Del av ordinarie verksamhet
Ansvar: Bildningsavdelningen
Beredning: Bildningsnämnden
- Utvecklande av förbindelser i skärgården – Ett fungerande vägnät och logistik inkluderar för skärgårdsbon färjor, förbindelsebåtar och en fungerande postgång och frakt av varor. Dessa är en grundförutsättning för att leva och verka i skärgården.
Åtgärd: Aktivt deltagande i regionala projekt med fokus på trafik, logistik och förbindelser, intressebevakning och informationsflöde till politiker, beslutsfattare och invånare
Ansvar: Utvecklingsavdelningen
Beredning: Näringslivsnämnden
- Fördjupa och utveckla aktiviteter för ungdomar – utifrån trender samt ungdomarnas egna behov och önskemål, i samverkan med föreningslivet erbjuda efterfrågade aktiviteter.
Åtgärd: Kartläggning av behov
Ansvar: Bildningsavdelningen
Beredning: Kultur- och fritidsnämnden
- Kontinuerligt följa upp behovet av nya och existerande tillgångar för fritidsaktiviteter och samlingslokaler i skärgården för ökad gemenskap och aktivitet.
Åtgärd: Del av ordinarie verksamhet
Ansvar: Bildningsavdelningen
Beredning: Kultur- och fritidsnämnden
- Förstärkt samverkan – Utveckla kulturevenemang och stöd till kulturverksamhet för barn och vuxna i skärgården utifrån jämställdhets-, jämlikhets- och tillgänglighetsperspektiv.
Åtgärd: Arrangera fler kulturevenemang i skärgården
Ansvar: Bildningsavdelningen
Beredning: Kultur- och fritidsnämnden

- Strategiskt stödja och stimulera tillkomst av lokala utvecklingsgrupper och samverkansprojekt genom partnerskap.

Åtgärd: Utarbetande av koncept och regelverk för riktlinjer för beslutsfattande och informationsinsatser kring stödmöjligheter

Ansvar: Utvecklingsavdelningen

Beredning: Skärgårdsnämnden

2. Näringar och sysselsättning

Liksom lagen om främjande av skärgårdens utveckling fastställer, beaktas skärgårdens särförhållanden som en omständighet som ökar behovet av stöd då det gäller näringslivet. Med rätt satsningar och fokus har skärgårdens näringsliv stora utvecklingsmöjligheter i och med den attraktionskraft som skärgården med exempelvis värden som hållbarhet, kvalitet och lokal skärgårdsprägel skapar.

Näringarna i skärgården bör utvecklas ansvarsfullt så att de växer på ett hållbart sätt och med respekt för skärgårdsmiljön, skärgårdshavet och invånarna. På så vis är Kimitoön också i fortsättningen är en attraktiv ort för såväl besökare som invånare.

Utan ett livskraftigt näringsliv finns inte förutsättningar att bo och leva i skärgården. De största särskilda utmaningar som skärgårdens näringsliv har är långa transportsträckor både avstånds- och tidsmässigt, ofta bristfälligt fungerande färjetidtabeller, avsaknad av allmänna kommunikationsmedel för att arbetskraft och besökare skall nå verksamhetsstället, underdimensionerade datakommunikationsförbindelser och bristen på kompetent personal som har förutsättningar att flytta till området.

Besöksnäringarna i olika former hör till de potentiella tillväxtbranscherna i Finland. För skärgården utgör besöksnäringen den näring som har den största tillväxtpotentialen och samtidigt erbjuder den även en stor potential för nya arbetsplatser. I såväl markplanerings- och fastighetsfrågor som inom utvecklings- och marknadsföringsarbetet för turismen bör betoning läggas på att skapa förutsättningar för högklassig och hållbar verksamhet.

Skärgårdsföretagandet har på många sätt särpräglade förutsättningar och utmaningar. Det är viktigt att företagen i skärgården utvecklas i enlighet med dessa, och att utbildning samt kunskapstillförsel svarar på framtidens möjligheter för näringslivet.

Prioriterade åtgärder gällande näringslivet inom Kimitoöns kommuns skärgård:

- Kommunens näringslivsprogram – De unika villkor och förutsättningar som skärgården innebär för företagande skall tas i beaktande i kommunens näringslivsprogram. Näringslivsprogrammet skall utgöra ramverket för konkreta aktiviteter.

Åtgärd: Framtagande av näringslivsprogram

Ansvar: Utvecklingsavdelningen

Beredning: Näringslivsnämnden

- Stötta olika branschers utmaningar – Skärgården är en utmanade miljö för företag ur många synvinklar. Majoriteten av företagen är små eller mikroföretag som inte har resurser att effektivt bedriva intressebevakning.
Åtgärd: Omvärldsbevakning, analysarbeten avseende möjliga konsekvenser t.ex. näringarnas utveckling, bevakning av stödmöjligheter, medverkan i utvecklingsprojekt m.m.
Ansvar: Utvecklingsavdelningen
Beredning: Näringslivsnämnden
- Fortbildning för företag för att stöda utveckling av skärgårdens näringsliv
Åtgärd: Genomförande och implementering enligt besöksnärlingsprogrammet
Ansvar: Utvecklingsavdelningen
Beredning: Näringslivsnämnden
- Produktutveckling för besökare året om för att stärka branschens utveckling och främja fenomenet multilokalitet
Åtgärd: Genomförande och implementering enligt besöksnärlingsprogrammet
Ansvar: Utvecklingsavdelningen
Beredning: Näringslivsnämnden
- Aktivt ta initiativ till samarbeten och samverka med andra kommuner och regionala företrädare, till exempel inom ramen för Leader-programmet och andra EU finansierade initiativ för att genom medfinansiering stärka insatser
Åtgärd: Del av ordinarie verksamhet
Ansvar: Utvecklingsavdelningen
Beredning: Näringslivsnämnden
- Marknadsföring och försäljning av skärgården i samarbete nationellt och internationellt.
Åtgärd: Löpande strategiska insatser, som en del i att både stärka kommunens varumärke och kommunen som destination för besökare, inflyttare och bosatta samt som en del av besöksnärlingsprogrammet
Ansvar: Utvecklingsavdelningen
Beredning: Näringslivsnämnden

3. Möjligheter till boende

Intresse för att flytta till skärgården och att då man når vuxen ålder flytta ut från föräldrarnas hem och bosätta sig i skärgården finns, men frånvaron av tillgängliga hyresbostäder och lägenheter på bostadsmarknaden gör saken utmanande för de som saknar ekonomiska resurser att köpa mark och/eller bostad. De flesta som är intresserade av att flytta till skärgården vill gärna först prova på att bo på hyra före man gör ett mer slutligt beslut och köper eller bygger hus.

Visstids boende har ofta visioner om att vid pensionering, eller då arbetet ger möjligheter för det, flytta ut till sina stugor. Lagstiftning, tillståndsprocesser och ombyggnadskrav upplevs dock som utmanande och utgör tröskelfrågor för att gå från vision till avgörande. Att hitta lösningar för hur fritidsfastigheter kan nyttjas för året om bruk eller överlag befrämja en högre användningsgrad av fastigheter samt stimulera nybyggen är viktigt för att stimulera inflyttningen till skärgården.

Prioriterade åtgärder gällande möjligheter till boende inom Kimitoöns kommuns skärgård:

- Att hitta lösningar och enkla processer för samt kommunicera effektivt gällande hur fritidsboenden kan användas som bostad året om
Åtgärd: Innovativa lösningar på användandet av servicesedlar för att sänka på trösklar att flytta till kommunen
Ansvar: Utvecklingsavdelningen
Beredning: Näringslivsnämnden
- I de större skärgårdsbyarna bör dels åtgärder sättas in för byggande av hyresbostäder, och mark planläggas och anvisas för egnahemsbyggande. Dessa åtgärder bör så långt som möjligt styras till de befintliga skärgårdsbyarna och till sådana öar som redan har befintlig fast bosättning.
Åtgärd: Utformande av markinnehavspolicy med målsättningar för god planberedskap för nya verksamheter och bostäder i skärgårdsnoder
Ansvar: Avdelningen för miljö och teknik
Beredning: Tekniska nämnden
- Aktivt arbeta för en ökande mängd hyresbostäder och främja byggande i skärgården för att göra det möjligt för arbetskraft och potentiella inflyttare att etablera sig.
Åtgärd: Sondera möjligheter för partnerskap i frågan
Ansvar: Utvecklingsavdelningen
Beredning: Näringslivsnämnden

- **Profilera Kimitoöns skärgård som en attraktiv boendeort inte minst för barnfamiljer**
Åtgärd: Aktivt och strategiskt arbete för att lyfta fram, kommunicera och marknadsföra alla fördelar och möjligheter med att bo och verka i skärgården i Kimitoöns kommun
Ansvar: Utvecklingsavdelningen
Beredning: Näringslivsnämnden

4. Trafik- och datakommunikationsförbindelser

Ett fungerande trafiksystem är oundgängligt för skärgårdens livskraft. Den bofasta befolkningen behöver smidiga kommunikationer både för arbete, skolgång och fritid. Företag behöver möjlighet att transportera varor och motta besökare och turister på lika villkor med fastlandsbosatta. Också tunga transporter som inte alltid går att förverkliga med befintliga färjor och förbindelsetrafik, är av avgörande betydelse. Visstidsboenden är viktiga för skärgården och även dessa bör garanteras fungerande kommunikation.

Staten bör sörja för att skärgårdens bofasta befolkning till sitt förfogande har en med hänsyn till boendeförhållandena, utkomstbetingelserna och skötseln av nödvändiga angelägenheter erforderlig trafik- och transportservice, som är så smidig som möjligt (lagen om främjande av skärgårdens utveckling). Trafikförbindelserna är en grundförutsättning för skärgårdens näringsliv och befolkningens välbefinnande och utkomst, och sålunda på alla sätt grundförutsättningen för att skärgården ska kunna hållas levande.

Vi lever i en digitaliserad tid där snabba datakommunikationsförbindelser och möjlighet till digitala tjänster behövs för både invånare och näringsliv. Informations- och kommunikationstekniken ger möjligheter för utvecklingen av skärgårdens näringsliv, förbättrar de fast och visstids bosattas möjligheter till distansarbete, distansstudier och ger nya möjligheter för företag och basservice att skapa distanstjänster. Allt detta förutsätter dock välfungerande datakommunikationsförbindelser. Skärgården i Kimitoön är stor och splittrad. Glädjande är att delar av skärgården är uppkopplad till fiber. Inom stora delar av skärgårdsområdet blir dock den kommersiella efterfrågan på fiber aldrig så stor att den av marknadsmässiga skäl skulle byggas ut. En grundförutsättning är således att samhällsstöd riktas för utbyggnaden av datakommunikationsförbindelser i skärgården enligt samma principer som i resten av landet.

Prioriterade åtgärder gällande trafik- och datakommunikationsförbindelser inom Kimitoöns kommun:

- Arbete för smidiga kommunikationer gällande såväl färjetrafik och förbindelsetrafik som gällande bussförbindelser i samarbete med staten. Trafiken bör ta hänsyn till såväl de bofasta invånarnas primära kommunikationer (arbete, skola och fritid) som till de övriga livsförutsättningarna i skärgården. Detta omfattar även smidiga kommunikationer för såväl näringslivet som för visstidsboende och turister
Åtgärd: Arrangerandet av årligen återkommande trafikseminarium för kommunens invånare
Ansvar: Utvecklingsavdelningen
Beredning: Näringslivsnämnden
- Att bo, arbeta och gå i skola är redan på grund av geografiska förhållanden många gånger utmanande för skärgårdsbon, och tar både tids- och ekonomiska resurser i anspråk, ingen merkostnad för kommunikationer bör uppstå på grund av att fast vägnät saknas
Åtgärd: Aktiv intressebevakning och informationsflöde till politiker, beslutsfattare och invånare
Ansvar: Utvecklingsavdelningen
Beredning: Näringslivsnämnden
- Arbete för goda datakommunikationsförbindelser och möjlighet till goda digitala tjänster i skärgården
Åtgärd: Omvärldsbevakning, analysarbeten avseende möjliga konsekvenser t.ex. näringarnas utveckling, bevakning av stödmöjligheter, medverkan i utvecklingsprojekt m.m.
Ansvar: Utvecklingsavdelningen
Beredning: Näringslivsnämnden
- Behovet av färjor och förbindelsebåtar är en extra utmaning för skärgårdens näringsliv, och dessa får inte avgiftsbeläggas, då detta betydligt skulle försvaga skärgårdsbornas möjlighet till arbete och utkomst i förhållande till landets övriga befolkning.
Åtgärd: Aktiv intressebevakning och informationsflöde till politiker, beslutsfattare och invånare
Ansvar: Utvecklingsavdelningen
Beredning: Näringslivsnämnden
- Säkrandet av fungerande allmänna kommunikationsmedel året om till Helsingfors och Åbo
Åtgärd: Aktiv intressebevakning och informationsflöde till politiker, beslutsfattare och invånare
Ansvar: Utvecklingsavdelningen
Beredning: Näringslivsnämnden
- Mot digital och smart kollektivtrafik. Att främja digitalt tillgängliga resekedjor för kollektivtrafik både till land och havs är angeläget för att öka skärgårdens tillgänglighet för såväl fastboende som visstidsboende och besökare.
Åtgärd: Smart mobilitet genom utvecklandet av digitala resekedjor
Ansvar: Utvecklingsavdelningen
Beredning: Näringslivsnämnden

www.kimitoon.fi